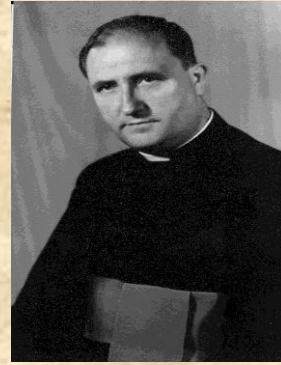

OLÁH KÁROLY

Személyi adatok:

- sz.: Budapest 1912. 12. 04.
- Szentelés: 1936. 06. 29 Vác .
- Elhunyt: 1994. szeptember 08. Vác
- Temetése: 1994. szeptember 15. Újszász

Állomáshelyek, beosztások:

• 1934-1936	Lajosmizse	káplán
• 1936-1938	Rákoskeresztúr	káplán
• 1938-1939	Rákospalota	hittantanár
• 1939-1940	Vác - Felsőváros	segédlelkész
• 1940-1942	Kispest	segédlelkész
• 1942-1944	Tiszakürt	lelkész
• 1945-1958	Újszász	plébános
• 1958-1959	Ceglédbercel	plébános
• 1959-1963	Felsőögd	plébános
• 1963-1980	Újszász	plébános
• 1980-1990	Pestszentlőrinc	plébános
• 1990	Vác	nyugdíjas

Kitüntetések, megbízások:

-

(Forrás: Váci Egyházmegye Levéltára)

Oláh Károly felvidéki⁽¹⁾ származású, de Budapesten született 1912. 12. 04-én. 1936. 06. 29-én szentelték pappá Vácott. 1945. júliusában az újszászi születésű báró Orczy Lőrinc István György András (1901-1977) megyei javaslatára kapta meg a plébánosi kinevezést. Még a kinevezés hónapjában Kármelhegy Boldogasszony ünnepén tette le a plébánosi esküt Pétery József⁽²⁾ püspök kezébe, aki 1947-ben püspöki tanácsosi címmel tüntette ki. Az aranymiséjét megelőző évben (1984) dr. Bánk József érsek-püspök a Váci Székeskáptalan tiszteletbeli kanonokává nevezte ki. A kanonoki stallumba való ünnepélyes beiktatására 1985. 01. 25-én került sor. Pályafutásának utolsó éveit Vácott töltötte mint tiszteletbeli kanonok. Marosi Izidor megyéspüspök, székeskáptalan javaslatára, neki és háztartását 50 éve vezető anyai unokahúgának, Király Annának, 1992. szeptemberétől egy kisebb papi lakást biztosítottak. (Konstantin u. 13.) Ebben az időben a Ferences Barátok templomában misézett.

1994 júliusában már látszott, hogy elhatalmasodó betegsége egyre inkább letöri erős szervezetét. Ő maga is érezte ezt. Életének mintegy "hattyúdalaként" igyekezett kiadni Újszászsal kapcsolatos írásait. Szentségeket megerősítve 1994. 09. 08-án váci otthonában hunyt el. Végakarátának megfelelően, temetésére Újszászon került sor 1994. 09. 15-én. 22 pappal együtt misézve, Marosi Izidor nyugalmazott váci püspök mutatta be lelke üdvéért a szentmisét, és szentelte be holttestét, majd dr. Ákos Géza nagyrépost végezte a temetési szertartást a templom kriptájában. A templomot megtöltötték az újszászi és a pestlőrinci hívek és más vendégek. Az Orczy család nevében ott volt az újszászi születésű (1928. 11. 29.) gróf dr. Nyáry Gálné báró Orczy Mária Angyalka, a templom utolsó kegyurának, báró Orczy Lőrincnek a

leánya. ő képviselte férjével a családot. A temetési szentmise keretében Mucza Béla, újszászi születésű (1922-2006), csömöri plébános méltatta Oláh Károly érdemeit, és adott mindenki számára megfontolandó gondolatokat. Az elhunyt beszentalése után az újszászi egyházközség és a hívek nevében harmadik utódként Tóth András újszászi plébános búcsúzott tőle. Hamvait az újszászi Szent István templom kriptájában, a Mária oltár alatt helyezték örök nyugalomra. Sírhelyét fehér márványtábla fedi, fekete betűs feliratokkal.

Oláh Károly Újszászra kerülése ma már helytörténeti érdekesség. "A második világháború sok áldozata között volt Újszász temploma és papja is. 1944. 11. 10-én, a visszavonuló német csapatok felgyújtották a távoli megfigyelésre alkalmas templomtornyot. Az égő toronysisak rádólt az akkori faszindelytetős templomra, amely tüzet fogott és félórán belül égett az egész templom. A mennyezet beszakadt, kiégték a padok is. Oltásról szó sem lehetett. Magát az orgonát és a főoltárt mentette, hogy azok felett boltív van. Másnap belövés érte a plébániát, és halálos sérülés érte Prukker István⁽³⁾ plébánost, annak nővérét." (Oláh Károly visszaemlékezése.)

1945. január utolsó hetében Polónyi Margit tanítónőnek, a KALÁSZ⁽⁴⁾ helyi szervezet vezetőjének, egy orosz hadnagy által sikerült névjegykártyán értesítést küldeni Vácra, és tudatni a templom leégésével kapcsolatos történeteket. Pétery József megyéspüspök Oláh Károly adminisztrátort küldte Újszászra, aki 1945. 02. 03-án érkezett a településre. Újszászra kerülését megelőző állomáshelyei voltak: Rákoscsuba, Rákospalota, Rákoskeresztúr, Vác-felsőváros, Kispest, Pestszenterzsébet és Tiszakürt. 1945. 07. 16-án nevezték ki plébánosnak. 1788-tól számítva, az újszászi plébánosok sorában 21.-ként került a községbe. Életének 82 évéből 58 évet töltött el, mint pap. Ebből megszakítással, 22 évig volt Újszász plébánosa! Rajta kívül csak dr. Mandula József töltött több időt Újszászon (1975-1990).

Oláh Károly Újszászra érkezésekor az éjszakát a MÁV állomáson töltötte. Másnap a református imaházban mondta el első szentmiséjét. Hívek takarították ki a szovjet hadsereg által elfoglalt, de átadott "Hosszú iskolát". Az iskola összenyitható két tantermét és berendezését másfél évig használták kápolnának.

Oláh Károly 1945. 09. 12-én költözött be unokahúgával a valamennyire lakhatóvá tett plébániai épületbe. (Addig Szilvási Sándornál szállásolt.)

Az ősz első eseménye a bérmálás volt a "Hosszú iskola" udvarán. Kétszáznál többen bérmálkoztunk. 1945 őszén elkezdődött a templom újjáépítésének szervezése, majd a következő évtől kezdve a kivitelezési munka. A lelkipásztori feladatok ellátása mellett, a templom felújításával kapcsolatos tennivalók Oláh Károly felkészültségét, teherbírását alaposan próbára tették. 1946. 10. 03-án Tóth István abonyi ácsmester irányításával hozzáfogtak a felújítás tényleges kivitelezéséhez. A hajók 900 négyzetméter területen palatetőt kaptak. (A tetőanyagot báró Orczy Lőrinc szerezte meg terménycsere útján). A szentély és a templom sérült ablakait Németh Ferenc, budapesti üvegfestő javította ki, a bádogos munkákat Hernádi László szolnoki mester végezte el. A templombelső mennyezetét farostlemezzel fedték le, amelyhez Pál András, rajzszakos tanár festett díszítést. 1946-ban megjavították az orgonát. A felújításokat követően, 1946. 12. 08-án vasárnap délelőtt 9 órakor került sor a templom újbóli megáldására, amelyet Pétery József püspök celebrált. A templomszentelésen jelen volt Földi István⁽⁵⁾, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye főispánja is. 1947. 08. 20-ára Muszély Ágoston új főoltárképet festett a tűzben elpusztult szent István festmény alapján. A főoltár benedikálását (megáldását) Vedres Béla kiskunfélegyházi apátprépost végezte. 1950 tavaszán a toronysisak elkészítésére került sor Tóth István terve és kivitelezése alapján. A torony kovácsoltvas keresztjét Volter Béla kovácsműhelyében készítették. (Mérete: 5x3 méter) A kereszt felhúzásának ünnepe 1950. 06. 29-én volt. (A tartógömbben történelmi jelentőségű okmányt helyeztek el.)

1954: Tóth Gyula iparművészeti iskola tanárának tervei alapján Mária oltárt állítottak fel, melynek része lett Kovács Mihály "Szeplőtelen fogantatás" című képe (olaj, 1885). Az oltár márvány részét az Orczy-kápolnában megsérült oltárból alakították ki. (A márvány-munkákat Oláh Károly sógora, Szélesi Sándor és

unokaöccse, Király Ferenc végezték.) Az oltárt 1954. 11. 21-én konsekrálta (felszentelte, felavatta) dr. Endrey Mihály egri segédpüspök. A Salkovics-képeket kovácsoltvas kerettel látták el, amelyet a mátyásföldi, európai hírű Farkas Sándor mester készített. 1956-ban, kétévi előkészítés után a BÚCSÚRA elkészült a 260 méter hosszú, átlagosan másfél méter magas, a templomdombot körülölelő terméskő fal. A kőfalhoz 12 vagon mátrai terméskövet használtak fel. A munkákat ifj. Kálló Gábor és fivérei végezték igen méltányos bérért. 1958: Urbán Sándor, farmosi műbútorasztalos - Tóth Gyula tervei alapján - 24 db padot készített a templom részére. Kovácsoltvas csillárok (6 db) és falikarok (16 db) kerültek a templomba, melynek kivitelezője Farkas Sándor volt. Ebben az évben Oláh Károlyt Ceglédbercelre, később Felsőgödre helyezték. (Mindkét helyen adminisztrátorként működött, mert nyíltan és állandóan hangoztatta, hogy "beiktatott, elmozdíthatatlan" újszászi plébános!)

Oláh Károlyt 10 éves plébánosi jubileumára (1955) dr. Mazúr Gyula, világi elnök kezdeményezésére és jelentős hozzájárulásával, arany miséző kehellyel lepték meg a hívek. (A kelyhet 1993-ban, az általa nevelt Pestszentlőrinc Erzsébet-telepi lelki fiának, Gáspár Istvánnak ajándékozta primiciája - első miséje - alkalmából!)

Oláh Károly 1963. 11. 07-én került vissza Újszászra. 1967-ben baleset következtében elhunyt a Pestszentlőrinc Erzsébet-telepi plébános. Helyére, pályázati úton, 1972-ben került Oláh Károly a legkisebb bp.-i plébániára. Tette ezt abból a megokolásból, hogy Újszászon a plébánosi tevékenységének második időszakában belefáradt a kevés sikert hozó munkába, másrészt közelebb akart kerülni szülei kispesti sírjához. Öt évet kellett várni, hogy pályázatát elnyerje. Végül is ott még 20 évet (1992-ig) szolgálhatott.

Oláh Károlynak: "Új élet Újszászon a háborús romokon" című visszaemlékezését elolvastva megragadott az a buzgóság és rátermettség, amellyel a második világháborúban a lekipásztorukat elvesztett híveket összefogta az 1885-ben, neoromán stílusban épült templom újjáépítésére. Évtizedek távlatából is a helyszíni közvetítés varázsával hatott igen érdekes riportja. Szemléletes módon mutatja be a hívek összefogását, a különböző egyesületek, társadalmi szervezetek mozgósítását a templom újjáépítésére.

Az újjáépítés anyagi előteremtésében rendkívüli leleményességről, áldozatvállalásról, következetességről tett tanúbizonyságot. Erős akaratú, katolikus karizmatikus személyisége külsőségekben is megnyilvánult (egyenes testtartás, robosztus termet). Hű követője volt Pétery József püspöknek, aki eucharisztikus lélekkel vezette egyházmegyéje hitéletének 1945 utáni megújulását. (Mindszenty József mellett Pétery József állt leghatározottabban!) Oláh Károly erős akaratúságára vall többek között, hogy 1947 pünkösd napján, a nagymise után megjelent a plébánián egy tíztagú budapesti küldöttség, és felajánlották, hogy a Kommunista Párt szombat-vasárnapi rohammunkával, díjtalanul felépíti, helyreállítja a még el nem készült toronysisakot. Nem fogadta el, sőt a szeptemberben ugyanezzel a céllal érkezett küldöttség ajánlatát másodszer is elutasította. 1950. 08. 01-jei hatállyal, a "BÉKE-PAPSÁG" megalakuló ülésére kapacitálta egy Szolnokról "kiszállt" rendőrfőhadnagy. A rendőrtiszt minden próbálkozása kudarcba fulladt, Oláh Károly az alakuló ülésen nem jelent meg.

Más: megkövetelte tőlünk, általános iskolásoktól, hogy minden vasárnap a 8 órás, úgynevezett kismisén részt vegyünk, s a szószékéről hirdetett prédikációját házi dolgozatként feldolgozzuk. A legközelebbi hittanórán a feladat végrehajtását szigorúan ellenőrizte, osztályozta. (Abban az időben nem volt mindegy, ki, milyen érdemjegyet kapott hittanból!) Az igazsághoz tartozik, hogy szívesen adott "szorgalomjegyet" is annak, aki a prédikációját hűen "adta vissza". (Máig őrzöm a tőle kapott "Szent Pongrác vértanú, "Szent Ferenc", valamint "Az örvendetes olvasó kérdései és titkai" szorgalomjegyeket!) Ebben az időben jelent meg a Tiszavidék IV. évfolyam 52. számában (1948. 12. 11.), hogy a község által újjáépített templom szószékéről az újszászi plébános mindenben Mindszenty hű követője, gyalazza a demokráciát. Nos, ilyen volt ő, a "nagy Oláh Károly", aki verseket is írt, szentbeszédei pedig világos, közérthető szónoklatok, lelkeket építőek voltak. Oláh Károly szíve csücskében mindig ott volt Újszász, bárhol is járt. Az ő esetében, ahogy szokták mondani: az első szerelem Újszász volt.

Oláh Károly: "Új élet Újszászon a háborús romokon" (1944. november 10. után) visszaemlékezéséhez dr. Bánk József, volt váci érsek-püspök írt bevezetőt. Bevezető sorait egy régi latin mondással fejezi be. A közmondás magyarul: "Összefogással a kis dolgok is nagygyá lesznek, széthúzással a nagy dolgok is tönkre mennek!"

Úgy gondolom, a közmondás vezérlő elv lehet mindannyiunk számára, különösen napjaink megbolydult világában. Kívánom: Oláh Károly plébános vitathatatlanul nagy ívű munkássága, emléke legyen Újszász lakosságának összefogó ereje!

(1) = *Felvidék* - történelmi eredetű tájnév, amelynek a múltban többféle jelentése is volt. Ma Szlovákia területének szinonimájaként használatos - egyrészt a szlovákiai magyarok ("felvidéki magyarok") vonatkozásában, másrészt az 1918 előtti magyar történelem kapcsán, amikor a mai Szlovákia területe a Magyar Királyság szerves részét képezte.

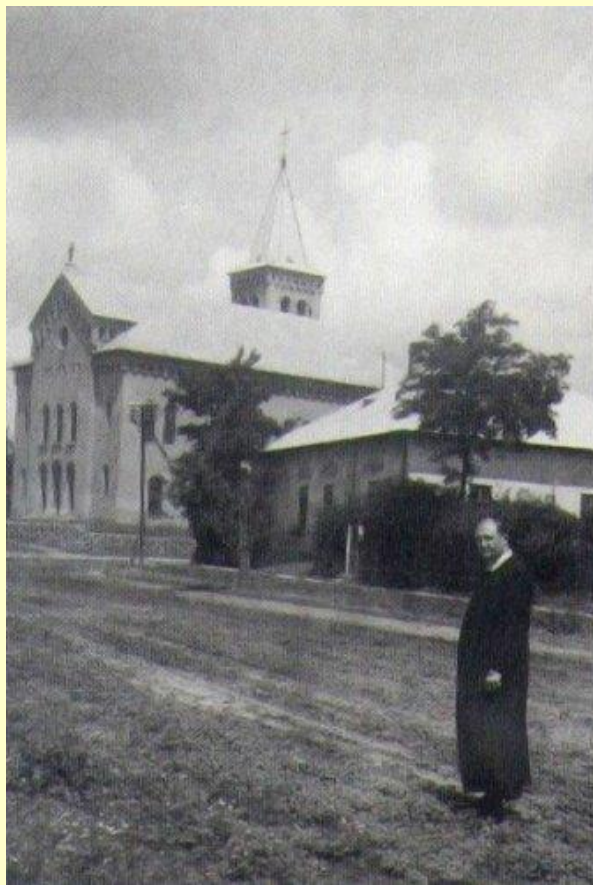
(2) = 1942-1967 közötti időben a váci egyházmegye püspöke volt. Az újpesti Szent István, 40 méter magas templomtornyában egyetlen harang van, a 118 kg-os "József" harang, amely Pétery József püspök iránti tiszteletből viseli nevét.

(3) = 1943-1944 közötti időben volt Újszász plébánosa

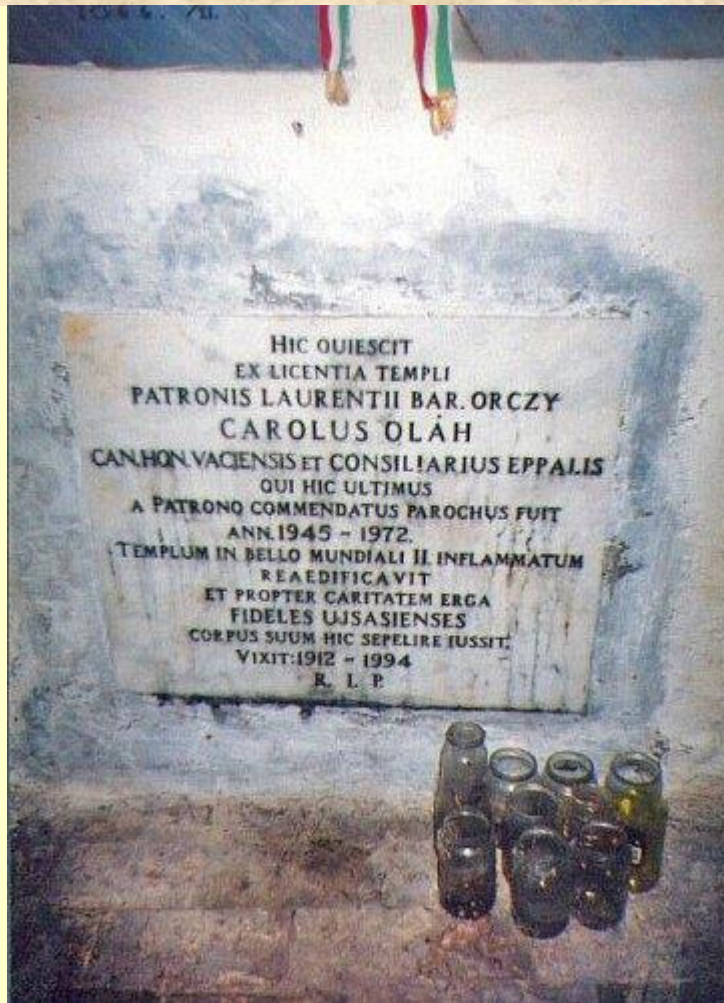
(4) = Katolikus Lányok Asszonyok Szövetsége

(5) = Kisújszálláson született 1901-ben, és 1984-ben hunyt el. 1946. 01. 01. - 1948. 12. 11. közötti időben volt Jász-Nagykun-Szolnok vármegye főispánja.

Varga Ferenc
Újszász díszpolgára

Oláh Károly plébános a templom előtt

Oláh Károly síremléke

Forrás: <http://www.ujszasz.hu/bemutakozas/varostorteneti-muzeum/71-varga-ferenc-emlekezés-olah-karolyra-ujszasz-plebanosara>